

Každá kráva je důležitá

Součástí vyhodnocení soutěže Mléčná farma roku bylo také vzdělávání. Před zaplněným sálem ve Stříteži vystoupil rodák z Vysočiny Vít Pospíchal, aktuálně herdsman na německé farmě Gut Hohen Luckow, který má na starosti 2700 dojnic. Podělil se o zkušenosti z managementu stáda, své vystoupení nazval „Každá kráva je důležitá“. Z Nizozemska přijela s neméně zajímavou přednáškou doktorka Birgit Gredler-Grandlová, která představila svůj výzkum zabývající se šlechtěním skotu na lepší využití krmiva, nebo chcete-li na efektivitu krmiva.

Vít Pospíchal určitě měl co českým chovatelům říci – své zkušenosti posbíral na Tauferově střední odborné škole veterinární v Kroměříži, na mléčných farmách v kantonu Züriech, v Ontariu (Kanada) a v Hesensku. Působil také jako repromanažer pro společnost Alta v Německu. Od roku 2016 je zaměstnán na farmě Gut Hohen Luckow.

Podnik gigantických rozměrů

Tento rozsáhlý podnik leží asi 30 km od Rostocku a Baltského moře, náleží k němu 8500 ha půdy, čtyři bioplynové stanice, 23 větrných elektráren, dílny, stravování, zámek a park. Zaměstnává dohromady 180 lidí. Středisko Hohen Luckow chová 2700 dojnic a 500 telat. Středisko Hoppenrade 550 dojnic, středisko Jürgenshagen 1800 jalovic od tří měsíců věku po tři týdny před otelením, středisko Miekenshagen 1200 dojnic a 1000 jalovic. Na místních písčitých půdách 30 m nad mořem se s úspěchem daří pěstovat pšenici (2600 ha), ječmen (1000 ha), řepku (800 ha), cukrovou řepu (300 ha), kukuřici (2300 ha), travu na orné půdě (600 ha) a TTP na 900 ha. Středisko Hohen Luckow vykazuje denní produkci 90 000 litrů mléka, má 36 zaměstnanců, obvyklé dojení produkčních krav je 2x denně na dojrně Boumatic 2 x 20 side by side, avšak skupina v rozdoji se dojí 3x denně na dojrně 2 x 12 side by side Boumatic. Středisko se vyznačuje nepřetržitým provozem a vlastním transportem mléka do 120 km vzdálené mlékárny. Celoživotní užitkovost 37 000 kg, zajímavý je dosahovaný ukazatel 19 l mléka za den života krávy. Obrat stáda je 30 %.

Organizace práce

Organizace práce na takové farmě musí být dobře zvládnuta, proto jsou téměř na všechny činnosti vypracovány standardní operační postupy (SOP).

Vít Pospíchal, herdsman na farmě Gut Hohen Luckow

„Každý zaměstnanec musí vědět, jaké má úkoly a kdo je jeho přímý nadřízený. Je to velká výzva – aktuálně je na farmě zaměstnáno osm národností a bariéry jsou nejen jazykové, ale také kulturní,“ vysvětluje Vít Pospíchal. Pro každý den v týdnu jsou na jednotlivých úsecích pevně dané úkoly. Například na produkční stáji se v pondělí dělá vyšetření březosti, v úterý zasušení, ve středu přesun krav do březích skupin, ve čtvrtek inseminace, v pátek kontrola stáda. Herdsman dbá na přesné dodržování časů dojení a krmení.

Vít Pospíchal potvrzuje, že dnes všechna data má podnik v elektronické podobě, používá se program pro řízení stáda DairyComp 305 a Feed Watch. Pro přesné vyhodnocení výsledků je důležité přesně zadávat data do programu, zároveň je nezbytná přesná identifikace zvířat – ta je zajištěna pomocí RFID čipu v uchu krav. Výsledky zootechnických činností se vyhodnocují denně, týdně i měsíčně.

Management krav stojících na sucho

Při zasušení se používají antibiotika plus struková zátka, dojde k ošetření paznehtů a vakcinaci. Doba stání

Dr. Birgit Gredler-Grandlová z univerzity ve Wageningenu

na sucho je průměrně 60 dní, krávy se přemísťují do dvouřadé stáje s písčivými boxy. Jednou týdně se provádí kontrola BCS, koupel paznehtů a kontrola vemene. Během stání na sucho se uplatňuje nulová tolerance kulhajících krav. Krmná dávka je založena na kukuřičné siláži, slámě a řepkovém šrotu. Příjem sušiny je 14 až 15 kg. Cíl je maximální komfort a musí se dodržet interval stání na sucho ne méně než 45 dní, ne více než 75 dní.

Management skupiny příprava na porod

Přesun do skupiny příprava na porod se dělá 21 dní před porodem vždy jednou týdně. Krávy dostávají stejnou krmnou dávku jako suchostojné s přidavkem aniontových solí. Krmná dávka má vysoký objem slámy, přidává se také voda. Dvakrát týdně se kontroluje pH moči. Krávy, které očekávají dvojčata, dostávají přípravek kexxton. Jalovice jsou ustájeny odděleně od krav, dostávají také trénink na dojrně. Vlastní porod probíhá pod dohledem ošetřovatele, služba je 24 hodin denně. Uplatňuje se systém „Just in time“ – každých 30 minut kontrola skupiny, při příznacích porodu je kráva převedena do

individuálního boxu. Porodní box je dezinfikovaný a nově nastlaný pro každou krávu. Ošetřovatel provede kontrolu polohy a stavu telete, pak je vše na kráve. Pokud se kráva do dvou hodin neotělí, nebo při komplikacích začne ošetřovatel pomáhat s porodem.

Kráva a tele po porodu

U krav po porodu se zkontrolují porodní cesty (zranění, dvojče), dojde k oddojení mleziva, jeho kvalita se kontroluje, následně se případně pasterizuje. Kráva dostává kalcium bolus a propylenglykol. Znamenává se čas, průběh porodu a hmotnost telete. Kráva je prvních 24 hodin na slámě, poté ve skupině po 30 kravách, dodržuje se maximálně 90% naplnění skupiny. Novorozené tele je napojeno sondou, kdy dostává čtyři litry pasterovaného mleziva (BRIX > 23) co nejdříve po narození, v průměru do 30 minut. Po dezinfekci pupku se tele přesune do vyhřívaného boxu na prvních 24 hodin. Jalovičky dostanou po osmi hodinách další 2 l mleziva. Po injekčním podání železa je tele označeno ušní značkou. Po 24 hodinách je přesunuto do teletniku. V chladném období se uplatní deky pro telata. Každý den po ranním dojení prvních 14 dní v laktaci se otelené krávy kontrolují: nádoj, celkový zdravotní stav, vizuálně, teplota, bachor, výtok. Dvakrát týdně se kontroluje ketóza. Cíl v užitkovosti je pro prvotelky 10 dní v laktaci 28 litrů, pro starší krávy 40 litrů.

Výsledky práce u otelených krav:

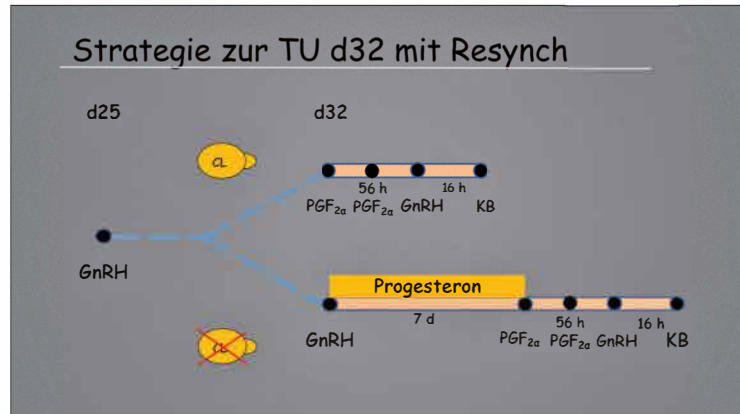
- Zadržetí lůžka 6 %,
- metritis 12 %,
- ketóza 16 %,
- dislokace slezu 1 %,
- ulehnutí po porodu 2 %,
- mastitida 3 %,
- brakace do 60 dní v laktaci 5 %.

Management krav v produkci

Ve třířadé stáji jsou skupiny oddělené na prvotelky a starší krávy, inse-

mínační skupiny a skupiny březích krav. Boxy se dvakrát týdně stelou řezanou slámou. Úprava paznehtů se dělá 150 dní v laktaci a poté každých 120 dní a před zasoušením, akutní případy ihned. Koupel paznehtů (formalín) je třikrát týdně přes průchozí vany při odchodu z dojírny. K dojení v produkční stáji slouží dojírna Boumatic 2 x 20 side by side, každý den se zvládne asi 4500 dojení. Vždy dva dojiči a jeden nahaněč (3 směny po 8 hodinách) mají výkonnost 200 podojených krav za hodinu. Mléko teče přímo do vlastních cisteren. K očištění a stimulaci vemene se používají automatické kartáče. Důležité je dodržování a kontrola předepsané rutiny. Nahaněč vyhrnuje kejdu ze skupin, upravuje boxová lože a má na starost koupele paznehtů. „Zatím na naší farmě dojíme pouze dvakrát denně, ale s novou dojírnu se chystáme na dojení třikrát denně,“ dodal Vít Pospíchal. Reprodukce všech krav je založena na hormonální synchronizaci. Chov Gut Hohen Luckow uplatňuje strategii pro produkci a odchov telat a jalovic pouze pro obrát stáda, to znamená, že vypočítává přesné číslo sexovaných inseminačních dávek pro každý týden. Pak je inseminováno jen tolik zvířat holštýnským spermatem, kolik je potřeba na obrát stáda. Zbylé ple-

Strategie hormonální synchronizace na farmě Gut Hohen Luckow

menice jsou inseminovány spermatem býků aberdeen angus.

Více lze najít na: www.guthohenluckow.de.

Šlechtění na využití krmiva v Nizozemsku

Dr. Birgit Gredler-Grandlová z univerzity ve Wageningenu je součástí výzkumné skupiny, která se zaměřuje na efektivnost využití krmiv přežvýkavci.

Svou prezentaci začala, jak je dnes populární, klimatickými změnami: „Hlavní příčinou zvýšení teploty je oxid uhličitý a metan, který má větší vliv. Dnes se zaměříme na emise metanu.“ Přednášející vychází z toho, že za 51 % světové produkce metanu může lidská činnost, a 15 % pochází z živočišné výroby.

Nizozemská vláda chce do roku 2050 dosáhnout klimatické neutrality. „Proč je efektivita krmiva důležitá? Náklady na krmiva představují 60 % mléčné produkce. Cílem je mít trvale udržitelnou krávu ve stáji. Efektivnější krávy produkují méně skleníkových plynů, žerou méně a jsou zdravé. Snižená spotřeba krmiva sníží nutnou plochu pro pěstování,“ uvažuje dr. Birgit Gredler-Grandlová.

Co s tím může udělat šlechtění? „Díky technikám genomické selekce můžeme dosáhnout zlepšení efektivity krmiva a snížení produkce metanu na genetické úrovni,“ prohlašuje nizozemská výzkumnice.

Sledování standardního příjmu krmiva. Na několika chovech v Nizozemsku jsou instalovány krmné automaty (krmíště

na tenzometrických vahách) a podávání je zajištěno automatickou linkou. Sleduje se zejména příjem sušiny. Existuje pět užitkových a pět výzkumných chovů. „Společnost CRV zaznamenává příjem krmiva u 2500 krav ročně. V prosinci 2022 jsme měli údaje o příjmu krmiva od 10 000 krav,“ udává výzkumnice. „Musíme si uvědomit, proč jsou mezi zvířaty rozdíly. Od sledování efektivity využití krmiva jsme přešli na genetickou úroveň. Dědivost je poměrně vysoká (0,17 až 0,2) a lze zlepšit genomickou selekci,“ vysvětlila dr. Gredler-Grandlová. Plemennou hodnotu (PH) pro efektivitu krmiva sleduje zatím málo zemí – Kanada, USA a Nizozemsko. PH pro efektivitu krmiva v Nizozemsku představuje úsporu nákladů na krmiva, je definována jako ušetřené náklady na krmivo pro záchovu (FSM – Feed Safe for Maintenance).

V závěru představila Dr. Birgit Gredler-Grandlová svou vizi: „Zemědělci by měli být podporováni ve snižování ekologické stopy svých farem tím, že jim bude nabídnuto více nástrojů ke zmírnění dopadů. Šlechtění zvířat je jedním z důležitých nástrojů.“ Vznikl také projekt s názvem Chytré šlechtění skotu s ohledem na klima.

Podle přednášek
Lukáš Prýmas

Soutěž o mléčnou farmu roku,
ocenění za kvalitu chovu dojníc!

www.mlecnafarmaroku.cz

ECOLAB

